

LE CORBUSYEAR

Program artystyczno-edukacyjny z okazji 125. rocznicy urodzin Le Corbusiera

Do Le Corbusiera (1887–1965) przyłgnał epitet „papież modernizmu”, który można wypowiedzieć i z podziwem, i z przekąsem. Uchodzi on za najbardziej wpływowego architekta XX wieku, a może i wszechczasów, tymczasem nasza wiedza o nim jest nikła i w dużej mierze zastyszana. Wiemy, że wielki był, ale już nie do końca wiemy dlaczego. Ostatnia wystawa o Le Corbusierze objechała kilka polskich miast w 1966 roku, a ostatnia krytyczna monografia ukazała się w 1982. Żadna z książek Le Corbusiera nie wyszła w Polsce w całości, nie licząc samizdatowego i prawie niedostępnego dziś wydania „Karty Ateńskiej”.

Tymczasem idee Le Corbusiera to nie tylko lekcja do odrobienia, to także istotny klucz do zrozumienia polskiej architektury XX wieku i obecnej kondycji polskich miast. Choć Le Corbusier nigdy się tu nie zatrzymał i nigdy nic tu nie zaprojektował, miał przemożny wpływ na to, co o architekturze pisano i myślano, co budowano i jak planowano miasta. Zastępy apostołów, uczniów, współpracowników, mniej lub bardziej zręcznych naśladowców nadały naszym miastom niezatarte corbusierowskie piętno, zwłaszcza po II wojnie światowej, gdy zrujnowane miasta odbudowywano, korygowano lub budowano całkowicie od nowa według jego teorii. Można nawet powiedzieć, że nowoczesna, powojenna Polska to nieślubne dziecko Le Corbusiera, efekt recepcji jego idei lub przetworzenia lansowanych przez niego form.

Program Le CorbusYear zbudowany został wokół ideowej obecności i fizycznej nieobecności Le Corbusiera w Polsce. Będzie okazją do rozszyfrowania jego śladów w naszych miastach i osadzenia dorobku polskich architektów w światowym kontekście intelektualnym, ale również do refleksji nad żywotnością ideałów modernistycznej urbanistyki. Teraz, gdy odkrywamy na nowo modernizm, czas na pytanie: czy kieruje nami tylko nostalgia, moda, upodobanie do określonych form, czy może interesuje nas też świat idei i modernistyczny etos? Czy potrafimy wygrzebać go spod ruin wyburzonych budynków, odkurzyć i ożywić? Zacznijmy od człowieka, który porwał kilka pokoleń polskich architektów – od Le Corbusiera.

Grzegorz Piątek, kurator programu Le CorbusYear

Kurator: Grzegorz Piątek
Projekt graficzny LCY: Magdalena Piwowar
Organizator: Fundacja Centrum Architektury

Patroni honorowi: Fondation Le Corbusier, Ambasada Szwajcarii w Polsce

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

WYDARZENIA

Wystawa „Varsovie Radieuse. Powrót Le Corbusiera za Żelazną Bramę”

La Ville Radieuse (1935) czyli „miasto promienne” należy do najważniejszych manifestów nowoczesnej urbanistyki. To wizja wypełnionego słońcem i zielenią miasta, bliska opracowanej w 1933 roku Karcie Ateńskiej. Warszawskie osiedle Za Żelazną Bramą jest jedną z najodważniejszych prób wcielenia tych ideałów w życie. Na gruzach bardzo zniszczonej (a przed wojną – zaniedbanej) części Śródmieścia mógł się ziścić sen Le Corbusiera o zaprojektowaniu i zbudowaniu fragmentu istniejącej metropolii od nowa, bez powtarzania błędów z przeszłości. Osiedle Za Żelazną Bramą jest miejscem realizacji i bohaterem wystawy „Varsovie Radieuse”. Kluczem do zrozumienia jednej z najbardziej kontrowersyjnych dzielnic Warszawy i zaproszeniem do refleksji nad współczesnym miastem staną się manifesty Le Corbusiera, przede wszystkim Karta Ateńska.

15 lipca, niedziela, godz. 18–19:30

Otwarcie wystawy połączone z inauguracją projektu Le CorbusYear w Warszawie
Na terenie osiedla

Wystawa czynna od 16 lipca do 6 sierpnia, 7 dni w tygodniu, 24 godz. na dobę
Osiedle Za Żelazną Bramą, okolice ul. Krochmalnej i Ciepłej
Wstęp wolny

Projekt aranżacji: Marcin Kwietowicz

Projekt graficzny: Magdalena Estera Łapińska

Współorganizator: Ambasada Szwajcarii w Polsce, SBM Wolska Żelazna Brama

9–11 lipca, poniedziałek–środa

Kampania reklamowa osiedla Za Żelazną Bramą stworzona w oparciu o manifesty Le Corbusiera

Metro Warszawskie

Partnerzy: AMS, CityINFOtv

Śladami Le Corbusiera – Warszawa, Katowice, Tarnów

Zapraszamy do tropienia śladów Le Corbusiera w Polsce. Jego stopa nigdy nie stała ani w Warszawie, ani w Katowicach, ani w Tarnowie, ale we wszystkich tych miastach można odszukać jego wpływy. Przedwojenna awangarda, zwłaszcza warszawska, aktywnie uczestniczyła w pracach CIAM – ogólnoeuropejskiej, modernistycznej międzynarodówki, skupionej wokół charyzmatycznego architekta. Inni pozostawali pod urokiem corbusierowskich form, adaptując je zwłaszcza w luksusowej architekturze mieszkalnej. Po II wojnie światowej, gdy najaktywniejsi apostołowie Le Corbusiera weszli w skład aparatu władzy, kiełkująca od lat fascynacja architektem została niemal zinstytucjonalizowana. Nawet w latach socrealizmu, gdy potępiano corbusierowskie formy, kwitły corbusierowskie idee, zwłaszcza urbanistyczne. To dzięki temu od stolicy po małe miasta można dziś odnaleźć jego ślady i na przykładach nieraz dobrze znanych budynków zobaczyć, jak te idee (5 punktów architektury nowoczesnej, jednostka mieszkalna, „Karta Ateńska” czy brutalizm) przekładały się na rozwiązania; przekonać się, które zadziałały, które nie, a które znów mogłyby się sprawdzić.

Warszawa

15 lipca, niedziela, godz. 18

Inauguracja projektu szlaków corbusierowskich w Warszawie podczas otwarcia wystawy „Varsovie Radieuse. Powrót Le Corbusiera za Żelazną Bramę”
Na terenie osiedla Za Żelazną Bramą, Warszawa

16 lipca, poniedziałek i 19 lipca, czwartek, godz. 18:30

Wycieczki autokarowe szlakiem realizacji inpirowanych ideami corbusierowskimi, m.in. Saska Kępa, Żoliborz
Zbiórka: kawiarnia Chłodna 25, róg Chłodnej i Żelaznej
Zapisy: rejestracja@centrumarchitektury.org

Koncepcja szlaku i prowadzenie wycieczek: Jarosław Trybuś
Wstęp wolny

Katowice

19 lipca, czwartek, godz. 18–20

Inauguracja projektu szlaków corbusierowskich w Katowicach
Galeria Architektury SARP, ul. Dyrekcyjna 9

21 lipca, sobota, godz. 11

Wycieczka śladami Le Corbusiera – Park Śląski
Zbiórka: przy Żyrafie

4 sierpnia, sobota, godz. 11

Wycieczka śladami Le Corbusiera – Katowice. Śródmieście północne i południowe
Zbiórka: Dworzec PKP, plac Andrzeja

Koncepcja szlaku i prowadzenie wycieczek: Ryszard Nakonieczny
Koordynacja: Anna Pohl
Współorganizator: SARP Oddział Katowice, Galeria Architektury SARP
Dofinansowano z budżetu miasta Katowice
Wstęp wolny

Tarnów

6 września, czwartek, godz. 18

Inauguracja projektu szlaków corbusierowskich w Tarnowie
BWA Galeria Miejska w Tarnowie, Dworzec PKP, pl. Dworcowy 4

7 września, piątek, godz. 18

Wieczór filmowy
Centrum Sztuki Mościce, ul. Traugutta 1

8 września, sobota, godz. 17

Wycieczka śladami Le Corbusiera – Mościce
Zbiórka: zajezdnia autobusowa w Mościcach, ul. Kwiatkowskiego

9 września, niedziela, godz. 17

Wycieczka śladami Le Corbusiera – tarnowskie osiedla
Zbiórka: przed kościołem p.w. Chrystusa Dobrego Pasterza, ul. 16-tego Pułku
Piechoty 10

Współorganizator: BWA Galeria Miejska w Tarnowie
Koncepcja szlaku i prowadzenie wycieczek: Barbara Bułdys
Współpraca: Katarzyna Nalezińska
Wstęp wolny

Wykłady których nie było

Le Corbusier dwukrotnie miał okazję dać wykład dla polskiej publiczności, jednak za każdym razem historia chciała inaczej. Wiosną w 1933 roku planował zatrzymać się na kilka dni w Warszawie w drodze na moskiewski IV zjazd CIAM (Congrès International d'Architecture Moderne). Gdy pod naciskiem władz radzieckich odwołano ten międzynarodowy zlot architektonicznej awangardy i przeniesiono go na Morze Śródziemne, na statek Patris II, Le Corbusier odwołał także swoją wizytę w Warszawie. Drugą okazję do odwiedzenia naszego kraju miał w 1948 roku, gdy dał się wciągnąć do polsko-francuskiego komitetu organizacyjnego Kongresu Intelktualistów w Obronie Pokoju. Jednak i tym razem wielka polityka stanęła między architektem a polską publicznością. Wyczuwając, że kongres pomyślany został jako propagandowa wizytówka bloku wschodniego wymierzona w świat kapitalistyczny i USA, Le Corbusier wycofał się z komitetu i zrezygnował z przyjazdu do Wrocławia.

Co powiedziałyby polskiej publiczności? Co usłyszeliby jego wyznawcy i sceptycy? Czego dowiedzielibyśmy się z relacji i recenzji wykładów, gdyby się odbyły? Na podstawie zapisków Le Corbusiera z roku 1933 i 1948 – artykułów, korespondencji, wywiadów, zapisów wykładów wygłoszonych gdzie indziej, zrekonstruowaliśmy hipotetyczne teksty polskich prelekcji Le Corbusiera i postaramy się wywołać jego ducha w miejscach, które prawie odwiedził.

Wrocław, Warszawa

Październik (dokładne daty i inne szczegóły zostaną podane w późniejszym terminie)

Teksty wykładów: Andrzej Leśniak, na podstawie tekstów Le Corbusiera z archiwum Fondation Le Corbusier w Paryżu

Współpraca: Galeria Design BWA Wrocław

Koordynacja: Aleksandra Stępnikowska (CA)

Maraton wykładowy

Całodzienny cykl prelekcji poświęcony ideom i postaci Le Corbusiera oraz jego polskim apostołom i ich wpływowi na polską architekturę i miasta. Wykłady wygłoszą specjaliści polscy (m.in. Marta Leśniakowska, Joanna Kusiak) i zagraniczni (m.in. Charles Jencks, Irena Murray, Arthur Rüegg). Gwiazdą wydarzenia będzie Charles Jencks – amerykańsko-brytyjski teoretyk architektury, autor najpopularniejszej w Polsce książki o Le Corbusierze: „Le Corbusier – tragizm współczesnej architektury” (1973, wyd. pol. 1982) oraz nieprzetłumaczonej jeszcze „Le Corbusier and the Continual Revolution in Architecture” (2000).

Warszawa

6 października, sobota, godz. 10–18

Pawilon wystawowy SARP, ul. Foksal 2, Warszawa

Partnerzy: Stowarzyszenie Architektów Polskich, Ambasada Szwajcarii w Polsce, British Council, Instytut Francuski w Warszawie

Wstęp wolny